

Повода за разговор с првим човеком Војне академије генерал-мајором Видосавом Ковачевићем увек има на претек. Овог пута то је 18. март, предстојећи празник запослених у тој високообразовној установи, али и свих других у војном школству Србије. Прилика је то, не само за разговор о постигнутим резултатима у времену иза нас већ и о погледима у будућност људи који наредних година треба да ојачају строј професионалних официра Војске Србије.

Промене у образовању традиционално су веома ризичне, јер су евентуалне грешке видљиве тек за десетак година. И често их је готово немогуће отклонити. Зато је прво питање начелнику Војне академије управо оно о прилагођавању високог војног образовног система времену у коме живимо и променама које се одражавају на само биће војног школства.

■ Господине генерале, Војна академија још није пуноправни члан националног система високог образовања. То се, свакако, негативно одражава и на реформу самог војног школства. Докле сте стигли у прилагођавању високог војног образовања оном у грађанству?

■ Прилагођавање високог војног школства систему образовања у грађанству је, свакако, значајан део наших свакодневних напора. С једне стране, чувамо и усавршавамо оне наставне области које су за нас најважније, матичне, битне за Војну академију, оно што је суштински важно за образовање професионалних официра, а с друге поштујемо захтеве времена и наш образовни систем прилагођавамо захтевима *Болоњске декларације* и државе Србије. То је наша обавеза, не само према друштву и држави већ и према генерацијама младића које шкољујемо не за садашње већ за будуће време.

Наравно, развој и осавремењивање оног дела наставног плана и програма који се односи на војни позив јесте наш стални приоритет. Тај процес, у извесној мери, отежава нам чињеница што смо, из одређених, објективних разлога, остали ван националног *Закона о високом образовању*. Упркос томе, до сада смо, у билатералној, или мултилатералној сарадњи са факултетима Београдског универзитета, успели да реализујемо заједничке студијске програме и тако спасимо две генерације студената, који ће, у међувремену, окончати своје школовање и добити не само диплому Војне академије већ и тих факултета. То ће им омогућити да једног дана, када им престане

С ВРЕМЕНОМ

служба у Војсци, с дипломом неког од факултета Београдског универзитета, раде и у грађанству.

□ *Споразуми о пословно-техничкој сарадњи Војне академије с факултетима Београдског и Нишког универзитета и с Криминалистичко-полицијском академијом створили су оквирне могућности за отворенију сарадњу, размену студијских програма и професора, осмишљавање и реализацију заједничких пројеката... То је тек корак до интеграције војног високог школства у национални систем образовања?*

■ Док у другим земљама систем војног школовања чини део националног образовног система, дакле, имају дефинисан и признат статус, ми то још нисмо остварили. Зато се, војнички речено, боримо на два фронта. С једне стране, попут свих других факултета у нашој земљи, решavamo проблеме имплементације „Болоње“, а с друге стране, тражимо своје место под сунцем, односно, боримо се за укључивање у национални образовни ешелон и Законом о високом образовању. Док то не постигнемо, најбољи начин за наше приближавање националном образовном систему јесте потписивање сличних споразума. Они нам омогућавају да лакше реализујемо наш наставни план и програм и да рационално искористимо капацитете које поседујемо.

□ *Прича о модерној Војној академији не може да заобиђе предстојећу акредитацију. Захтеви су веома сложени, времена за њихово решавање је мало. Докле се стигло у том процесу?*

■ Ових смо дана поднели пријаву за акредитацију. То је обиман материјал, од неколико хиљада страница, у коме је до најситнијих детаља дефинисано апсолутно све што једну високообразовну установу чини модерном, ефикасном и квалитетном. Све је мање недоумица. Остало је да решимо неколико проблема, али нема никакве сумње да Војна академија заиста представља веома квалитетну високообразовну установу, не само у нашим националним оквирима већ и шире. О томе сведоче и наша искуства стечена приликом посета војним академијама и колеџима других земаља, као и мишљења представника страних високих војних школа који су током протекле године боравили на Академији. Није спорно да ћемо се акредитовати. Могућности постоје, а с колико студијских програма, наставних области, професора, доктора наука... то ћемо видети.

□ *Да ли су квалитетна интеграција војног образовног система у национални систем образовања и његово прилагођавање захтевима времена уопште могући без обједињавања свих чинилаца војног школства?*

■ Да бисмо се интегрисали са неким у грађанству, у ближнем или даљем окружењу, треба се прво објединити унутар система.

У том смислу било је размишљања и о формирању Универзитета одбране, о обједињавању Војне академије, ВМА, ВТИ, Института за стратегијска истраживања, Библиотеке... То би нам омогућило и квалитетнију акредитацију. Јер ту нису у питању само студијски програми, професори, матичне области. Треба одговорити и на многа друга питања, попут смештајних и образовних капацитета, броја професора с одговарајућим научним звањима, лабораторијских и кабинетских простора. Ми све то имамо, али на различитим локацијама, у различитим установама... Зато интеграција унутар система није лоша идеја, али се за сада од ње одустало. Надам се не сасвим, јер би нам то онемогућило ефикаснију и квалитетнију „експлоатацију војне памети“, и то у најкритичнијем периоду.

У време великих промена, реформе и реорганизације Војске, када се мењају профили родова, служби, мењају се или се прилагођавају, времену у коме живимо, мисија и визија војске, њени задаци и улога. Опасности које прете савременим друштвима веома су комплексне и зато смо сматрали да је интеграција наших војних образовних установа један од најефикаснијих начина за пружање комплексног и успешног одговора на те, најновије, изазове, попут тероризма или регионалних конфликата. Пошто немамо времена да чекамо, у акредитацију крећемо самостално, односно с капацитетима које има Војна академија.

Обједињавањем сва три нивоа школовања, средњег, високог и највишег у ШНО, под окриљем Војне академије учинили смо образовање за официрски позив не само квалитетнијим, рационалнијим и ефикаснијим већ и модернијим, ближим времену у коме живимо, времену које карактеришу висока интердисциплинарност и обједињеном образовних установа са сличним наставним садржајима.

□ *Војна академија је комплексна високообразовна установа, у чијем је саставу и Војна гимназија. Приче о њеној предаји Министарству просвете и извлачењу из система одбране понављају се, некад гласније, некад тише, кад год се амбициозније постави питање укључивања Војне академије у национални систем образовања. Да ли је то и сада тако?*

■ У оквиру реформе система одбране целокупно војно школство стављено је под јурисдикцију Војне академије, па тако и Војна гимназија. Она је остала у систему одбране, иако је било идеја да пређе у систем средњег образовања у оквиру Министарства просвете, али то још доведено није до краја. Проценили смо да је Војна гимназија потребна систему одбране. Не у обиму у каквом је сада, али с обзиром на њен доказани квалитет, значај и потребе квалитетног и стручног школовања будућих студената Војне академије, сматрамо да

АКАДЕМСКА И ВОЈНИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА

Циљ нове организације Војне академије, с деканатом, продеканима и катедрама, јесте да наш систем образовања организацијски прилагоди и приближи систему високог образовања у грађанству, односно на универзитетима. Сада имамо неупоредиво мањи број катедри. Од 44, колико их је било пре три године, свели смо их на свега десетак. Рационалнија организација омогућила нам је да се ефикасније посветимо и рационализујемо наставни план и програма и његовом прилагођавању, не само универзитетској настави већ и савременим захтевима Војске и државе у модерном времену. Све студенте смо организовали у три батаљона Копнене војске, Ваздухопловства и ПВО, те Логистике и у одред Морнарице. Таква војничка организација омогућава нам остваривање свих оних задатака који нису строго образовни. Наравно да овде водимо озбиљну бригу о целокупном животу и раду студената. Дакле, не само о реду и дисциплини већ и о свим другим чиниоцима васпитно-образовног процеса који се реализује у Војној академији. Кроз рад у батаљонима студенти се веома квалитетно и ефикасно припремају за сам наставни процес, о коме у највећој мери брине деканат.

још не можемо у потпуности да се одрекнемо те школе. За сада планирамо да у Војној гимназији задржимо два одељења за потребе Министарства одбране, док би већи део капацитета предали Министарству просвете за стварање једне елитне гимназије, у којој би се, с обзиром на традиционално веома висок квалитет ове образовне установе, школовали најбољи основци из целе Србије.

□ *Високи квалитет школовања у Војној гимназији одавно је познат. О томе довољно сведочи и податак да је неколико некадашњих ученика те школе, а сада студената Војне академије, на школовању у иностранству.*

■ И ове године наставили смо да шаљемо наше студенте, некадашње најбоље ученике Војне гимназије, у иностранство на даље образовање, тако да сада имамо шесторицу на школовању у Грчкој, петорицу у Италији и једног у Ваздухопловној академији у Колорудо Спрингсу, у САД. Ти момци су тамо међу најбољима и толико су добри да свакако заслужују да се о њима каже неколико речи. Познато је да су српски официри и раније у историји школовани у иностранству, али сада су то студенти, дакле, младић, који су у стране војне академије отишли веома млади, готово деца. Таква пракса није реткост у другим земљама, али у Србији се то први пут догађа. Тиме је и њихова и наша одговорност већа него у ранијим случајевима. Информације које смо до сада добили о њима, о резултатима које постижу, о њиховом понашању и угледу који имају не само међу вршњацима, него и код професора, свакако охрабрују.

□ *Део Војне академије је и Школа националне одбране, у којој се усавршавају најперспективнији официри Војске Србије. Да ли је реформа дотакла и ту, сада двостепену школу?*

■ Неки пројекти су у току, пре свега кад је реч о изменама наставних планова и програма у Командноштабној и Генералштабној школи. Озбиљна реформа је започета и кад је реч о избору кандидата за оба нивоа школовања, све су то каријерни официри за које се у Министарству одбране и ГШ ВС већ знају будућа постављења... Неке организационе дилеме које сада постоје решиће се после добијања акредитације за реализацију основних студија, тако да је за сада рано говорити о томе да ли ће нивои школовања у ШНО бити курсеви, или неки други облици стручног усавршавања. У сваком случају, постојаће нижи и виши нивои усавршавања, можда четири нивоа, по угледу на моделе стручног оспособљавања у армијама чија смо искуства до сада разматрали. Ма како било, незаобилазни учесници у настави у ШНО, поред највиших официра и команданата јединица Војске Србије, биће, као и до сада, представници државних органа, од државних саветника до министара и њихових помоћника.

□ *Да ли ће се неки од представника државних органа и институција које се баве пословима одбране и безбедности ускоро наћи и у улози полазника ШНО, као што је раније било?*

■ За сада то није у плану, али с тим праксом би свакако требало да се настави, тим пре што се, с повећањем цивилне контроле Војске, све више институција бави пословима и надлежностима из области система одбране и безбедности.

НЕМА МЕСТА СТРАХОВИМА

Кад је реч о нашој све већој сарадњи с цивилним факултетима, нема места страховима који се у Војсци понекад наслућују. Интеграција цивилног и војног образовања јесте захтев не само *Болоњске декларације* већ и модерне Европе.

С друге стране, бар кад је о Србији реч, блискост цивилног и војног образовног система није нешто непознато. Сетимо се само некадашњих високих официра српске војске, који су били чланови Краљевске академије наука, попут генерала Јована Мишковића, Живојина Павловића и многих других генерала, чланова САНУ. Још у то време професори београдских факултета, Правног, или Економског, на пример, своје радове објављивали су у „Ратнику“, или су тражили да на „њиховим“ факултетима своја предавања држе војни професори. Зато не треба да се плашимо приближавања цивилног и војног школства, као ни све веће сарадње наше Војне академије с високообразовним установама других армија.

Приметили смо да управо међу представницима тих државних институција има заинтересованих за стицање знања из области безбедности, па и неких стручних војних знања. Реформа војног образовног система и његово приближавање цивилном, свакако ће омогућити задовољавање и њихових интереса. Уосталом, ми стално истичемо да реформа образовања није ни једносмеран ни коначан процес. Она стално, непрекидно траје. То је и разумљиво ако се зна да, кад размишљамо о модернизацији и осавремењавању образовног система, ми размишљамо у циклусима. Ми не школујемо официре за време у коме се они оспособљавају већ за деценију, или две касније. То се, при пројектовању система образовања, наставних планова и програма, студијских и других програма мора узимати у обзир. Зато ми већ сада размишљамо о 2020, 2030. години, о системима наоружања која ћемо онда имати, о безбедносним изазовима и ризицима тог времена. У том смислу размишљамо и о образовању најодговорнијих људи из цивилних установа и институција које се баве системом одбране и безбедности, односно нашим матичним областима, да тако кажем.

□ *Кад је реч о плановима за будућност, како видите улогу Војне академије у региону? Да ли су реалне шансе за формирање регионалног центра војног образовања на Бањници?*

■ Војна академија дефинитивно има капацитете и могућности за оснивање регионалног центра у области војног образовања, али је потребно реално сагледавање студијских програма у којима смо, или можемо постати, лидери. Треба пронаћи неки празан простор, неку област за коју нису заинтересоване земље у окружењу. И ту је, наиме, дошло до „поделе рада“. За сада само шаљемо децу у иностранство, док на нашим основним студијама немамо странце. За више нивое образовања, међутим, имамо заинтересованих. У ШНО тако имамо једног мајора кинеске армије, а следеће године ће и у том погледу бити нешто боље, судећи бар по неким најавима и захтевима из иностраних армија да организујемо курсеве српског језика за одређени број њихових припадника.

□ *Сарадња Војне академије са сличним образовним установама развијених армија и размена искустава део су покушаја да што безболније стигнете до циља, до квалитетнијег и ефикаснијег система школовања будућих официра Војске Србије. Које су академије биле најзанимљивије, чија су искуства најперспективнија?*

КАСАРНА ГЕНЕРАЛ ЈОВАН МИШКОВИЋ

Од ове године Дан војног школства обележавамо као Дан Војне академије, чиме само враћамо дуг Артиљеријској школи, формираној далеке 1850. године, док је прича о војном школству у Србији још старија и датира негде око 1830. Поред тога, касарна у којој је смештена Војна академија од 18. марта носиће име генерала Јована Мишковића, јединог председника Краљевске академије наука из редова официра. У оквиру Војне академије су сада сви нивои војног школовања, што такође оправдава наше опредељење да 18. март изаберемо за Дан ове високообразовне установе.

■ Током протекле године представници Војне академије обили су високе војне образовне установе Грчке, Турске, Италије, Русије, Белгије, Норвешке, САД, Велике Британије, Чешке... У нашој Војној академији били су представници 52 делегације високих војних школа из Кине, Велике Британије, Грчке, Турске, Италије, САД, Француске... Стекли смо драгоцену искуства о војном систему образовања многих земаља и нека од њих свакако ћемо искористити у нашим пројекцијама. Недавно смо потписали споразум са Универзитетом одбране Чешке Републике, која важи за лидера војног образовања у Средњој Европи и једну од водећих земаља у примени *Болоњске декларације* у војном школству. Успеси које су они постигли доказали су да то није немогуће спојити. Они су систем војног школства веома квалитетно решили у оквиру свог националног образовног система, што им је, онда, омогућило лакшу имплементацију *Болоњске декларације* у војном образовању.

□ *Незаобилазни део реформе Војске и војног образовног система јесте и школовање девојака на Војној академији. Ове године, после строге селекције, примили сте 30 представница лепшег пола. Како су се снашле и да ли су оправдале очекивања?*

■ И поред дуге историје војног школства у Србији, школовање девојака за нас је ново искуство. После вишегодишњег испитивања праксе у другим армијама, закључили смо да с тим треба покушати. Показало се да су припаднице нежнијег пола до сада биле ускраћене за могућност школовања у војним образовним установама без правог разлога. Резултати које постижу девојке не разликују се од оних које бележе младићи. Неколико девојака које су ушле с минимумом бодова теже се сналази, баш као и њихове колеге. Нема других проблема. Показало се да, због ефикасније и квалитетније селекције, треба обезбедити већи број кандидата за школовање у Војној академији, чиме бисмо добили и бољи улаз. То, наравно, важи и за младиће и за девојке. Настава у Војној академији је веома квалитетна, напорна, на моменте и исцрпљујућа. Не знам за факултет на коме студенти током школовања положу 45 до 50 испита, као што то чине на Академији. Дакле, и девојке и младићи имају исти наставни план и програм, савлађују исте напоре и тешкоће, реализују исту практичну наставу. Девојке можда теже подносе напорне вежбе, терене, рад с оружјем, али зато су, понекад, боље у савлађивању неких општих, или стручних предмета. Искуства су још недовољна, квалитетније оцене имаћемо кад у Академију примимо још неку генерацију девојака.

□ *На крају, предстоји вам обележавање Дана Војне академије. Уз честитке и питање да ли сте задовољни резултатима постигнутим у години за нама?*

■ *Време у коме живимо није време за славље. Зато ми 18. марта нећемо превише славити, иако за то имамо разлога, него ћемо, зарад свих оних људи који своју неисцрпну енергију, ентузијазам и знање улажу у образовање генерација и генерација младића одређених за официрски позив и усавршавање већ искусних и доказаних официра, на достојан начин да обележимо Дан наше установе. Том приликом јавности ћемо представити резултате које смо постигли током једногодишњег периода иза нас и амбициозне планове, које тек треба да остваримо, док онај исцрпнији извештај о резултатима рада у Војној академији, као што је познато, редовно подносимо првенствено нашој Војсци, односно Министарству одбране и Генералштабу, а затим држави и грађанима Србије, приликом промовисања потпоручника испред Скупштине. ■*

Душан ГЛИШИЋ
Снимио Звонко ПЕРГЕ